

**Advies voor richtlijnen
voor het milieu-effectrapport
Zandmaas/Maasroute**

19 december 1995

commissie voor de milieu-effectrapportage

De Minister van Verkeer en Waterstaat
Postbus 20906
2500 EX Den Haag

uw kenmerk
AW 206199

uw brief
d.d. 13 oktober 1995

ons kenmerk
U834-95/Vn/mh/733-105

onderwerp
Advies voor richtlijnen MER Zandmaas/
Maasroute

doorkiesnr.
(030) 234 76 50

Utrecht,
19 december 1995

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies voor richtlijnen uit te brengen voor een milieu-effectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over de m.e.r. Zandmaas/Maasroute. Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

Het project Zandmaas/Maasroute kent een grote complexiteit. Alternatieven van twee ongelijksoortige projecten, de Zandmaas en Maasroute, moeten worden gecombineerd tot overkoepelende alternatieven; daarnaast dienen alternatieven te worden ontwikkeld voor afgeleide activiteiten zoals de locatiekeuze en inrichting van een of meerdere baggerspeciedepot(s). Bij het ontwikkelen van overkoepelende alternatieven voor de hoofdactiviteit is tevens de vraag aan de orde in hoeverre en op welke wijze andere beleidsvoornemens voor het studiegebied medesturend zijn. Met name is daarbij van belang het beleid voor natuur(ontwikkeling), recreatie en delfstoffenwinning/ontgronding. Een complicerende factor vormt verder de afstemming tussen de hoofdactiviteit en de, al dan niet m.e.r.-plichtige, afgeleide activiteiten.

De initiatiefnemer heeft gekozen voor een aanpak waarbij één allesomvattend Trajectnota/MER wordt opgesteld, waarin alle m.e.r.-plichtige onderdelen van de voorgenomen activiteit worden uitgewerkt. De ervaring van de Commissie met enkele andere grote projecten is dat het tijdens de verdere planvoorbereiding wenselijk kan blijken te zijn om, in plaats van een allesomvattende rapportage, te kiezen voor een aanpak waarbij enkele min of meer zelfstandige onderdelen van het plan (delen van) de m.e.r.-procedure afzonderlijk doorlopen. Een eventuele gefaseerde aanpak van de planvorming voor deelactiviteiten, zoals bijvoorbeeld voor de gecombineerde locatie- en inrichtingsstudie voor één of meerdere baggerspeciedepots, is daarbij eenvoudiger te realiseren. Dit kan leiden tot een meer op het betreffende besluit toegespitste informatievoorziening over relevante milieu-aspecten. De Commissie geeft u daarom in overweging om, in overleg met de initiatiefnemer, de mogelijkheid open te houden om op enig moment bij het opstellen van het milieu-effectrapport te besluiten tot het opzetten van aanvullende procedures.

Advies voor richtlijnen voor het milieu-effectrapport
Zandmaas/Maasroute

Advies op grond van artikel 7.14 van de Wet milieubeheer voor het milieu-effectrapport over de te treffen maatregelen in de Maas, ten noorden van Linne, om de kansen op wateroverlast te beperken en om scheepvaart op de gehele Maasroute te bevorderen, door Rijkswaterstaat,

uitgebracht aan de Minister van Verkeer en Waterstaat (coördinerend bevoegd gezag) door de Commissie voor de milieu-effectrapportage; namens deze,

de werkgroep m.e.r. Zandmaas/Maasroute

de secretaris

drs. A.L. Vernooij

de voorzitter

ir. P. van Duursen

Utrecht, 19 december 1995

INHOUDSOPGAVE

Pagina

Hoofdpunten van het advies	1
1. Inleiding	3
2. Achtergronden, doelstellingen en beleidskader	4
2.1 Achtergronden van het project Zandmaas/Maasroute	4
2.2 Doelstelling, uitgangspunten en randvoorwaarden	5
2.3 Beleidskader	6
2.4 Afgeleide m.e.r.-plichtige activiteiten	7
3. Besluitvorming	7
4. Voorgenomen activiteit en alternatieven	8
4.1 Algemeen	8
4.2 Hoofdactiviteit	8
4.2.1 Aanpak beschrijving hoofdactiviteit en ontwikkeling alternatieven	8
4.2.2 Mogelijkheden voor natuurontwikkeling	11
4.2.3 Grondwerken en delfstoffenwinning	11
4.2.4 Mitigerende maatregelen	12
4.2.5 Meest milieuvriendelijk overkoepelend alternatief	13
4.2.6 Compensatie	13
4.3 Afgeleide activiteiten	14
4.3.1 Locatiekeuze en inrichting baggerspeciedepots	14
4.3.2 Verleggen (hoofd)transportleidingen en kabels	15
4.4 Nulalternatief als referentie	16
5. Huidige situatie en autonome ontwikkeling van het milieu	16
5.1 Algemeen	16
5.2 Water en bodem	17
5.2.1 Hydraulische omstandigheden	17
5.2.2 Rivierdynamiek en morfologie	18
5.2.3 Oppervlaktewaterkwaliteit	18
5.2.4 Grondwater	18
5.2.5 Bodemkwaliteit	19
5.3 Natuur	19
5.4 Landschap	20
5.5 Cultureel erfgoed	21
5.6 Geluid	21
5.7 Wateroverlast en externe veiligheid	22
5.8 Overige aspecten	22

HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

Door de initiatiefnemer, de directie Limburg van het Directoraat-generaal Rijkswaterstaat, wordt een trajectstudie uitgevoerd in verband met haar voornemen tot het nemen van maatregelen ter verlaging van de hoogwaterstanden in de Zandmaas en ter verbetering van de gehele Maasroute voor de scheepvaart. In het MER voor de voorgenomen activiteit verdienen naar het oordeel van de Commissie in het bijzonder de volgende onderwerpen aandacht.

Hoofdactiviteit en afgeleide activiteiten

De voorgenomen activiteit richt zich primair op gecombineerde maatregelen teneinde enerzijds de hoogwaterstanden te verlagen en anderzijds het transport per schip op de Maas te bevorderen. De beschrijvingen van deze **hoofdactiviteit** (inclusief de er direct mee samenhangende delfstoffenwinning, baggerwerkzaamheden en natuurontwikkeling) dient in het MER te worden gescheiden van m.e.r.-plichtige **afgeleide activiteiten**, te weten de locatiekeuze en inrichting van een of meer baggerspeciedepots en de verlegging van bepaalde hoofdtransportleidingen. De Commissie adviseert het onderscheid in hoofdactiviteit en afgeleide activiteiten ook door te voeren bij de beschrijving van alternatieven, de effectbeschrijving en de vergelijking van alternatieven. Voor de hoofdactiviteit en elk van de afgeleide activiteiten dient derhalve ook een afzonderlijk meest milieuvriendelijk alternatief te worden ontwikkeld.

De onderstaande hoofdpunten van het advies hebben betrekking op onderdelen van de hoofdactiviteit.

Doelstellingen en beleidskader

In het MER zal de in de startnotitie geformuleerde doelstelling van het project in meer concrete doelen moeten worden uitgewerkt. Daarbij is het wenselijk na te gaan welke andere belangrijke beleidsplannen voor het gebied aan de orde zijn, met name voor:

- natuur(ontwikkeling) in het winterbed van de Maas;
- de winning van oppervlaktedelfstoffen;
- recreatie op en langs de Maas.

De Commissie acht het van belang dat wordt aangegeven hoe de doelstellingen van het project zich verhouden tot doelstellingen van andere beleidsdocumenten, zoals het Structuurschema Groene Ruimte en het Natuurbeleidsplan, die evenzeer richtinggevend zijn voor de toekomstige inrichting van het plangebied. Aangegeven dient te worden of voor het project Zandmaas/Maasroute (sub)-doelstellingen geformuleerd kunnen worden, mede vanuit het oogpunt van afstemming met ander beleid.

Ontwikkelen van alternatieven

De Commissie ondersteunt de in de startnotitie beschreven aanpak waarin beide projecten in eerste instantie afzonderlijk worden beschouwd en waarbij vervolgens overkoepelende alternatieven worden ontwikkeld.

Bij het ontwikkelen van overkoepelende alternatieven ziet de Commissie als een mogelijk uitgangspunt het naast elkaar zetten van verschillende visies op de ecologische en landschappelijke samenhang in het Maasgebied. Dit zou kunnen leiden tot alternatieven waarin het doorgaande karakter van de Maas met

1. INLEIDING

Door de initiatiefnemer, de directie Limburg van het Directoraat-generaal Rijkswaterstaat, wordt een trajectstudie uitgevoerd in verband met haar voornemen tot het nemen van maatregelen ter verlaging van de hoogwaterstanden in de Zandmaas en ter verbetering van de gehele Maasroute voor de scheepvaart.

De m.e.r.-procedure wordt gevolgd voor verschillende besluiten: naast een besluit ingevolge de Tracéwet (Tracébesluit), worden ook besluiten genomen in verband met de winning van oppervlaktedelfstoffen, de aanleg (verlegging) van hoofdtransportleidingen en de oprichting van een (of meerdere) depot(s) voor baggerspecie. Namens de verschillende bevoegde instanties treedt de minister van Verkeer en Waterstaat op als coördinerend bevoegd gezag¹].

Per brief van 13 oktober 1995 (zie bijlage 1) stelde het coördinerend bevoegd gezag de Commissie voor de m.e.r. in de gelegenheid te adviseren over de richtlijnen met betrekking tot het door de initiatiefnemer op te stellen milieu-effectrapport. De bekendmaking van de start van de m.e.r.-procedure vond plaats in de Staatscourant van 13 oktober 1995 (zie bijlage 2). De startnotitie heeft van 16 oktober tot en met 24 november ter inzage gelegen.

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de milieu-effectrapportage. De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de milieu-effectrapportage en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd.

Het doel van dit advies is om de gewenste inhoud van de richtlijnen voor het milieu-effectrapport (MER) aan te geven. Daarbij beschouwt de Commissie, tenzij in dit advies anders is aangegeven, de inhoud van de startnotitie tevens als richtlijn voor het opstellen van het MER.

Bij de opstelling van haar advies heeft de Commissie rekening gehouden met de via het bevoegd gezag ontvangen adviezen, commentaren en opmerkingen. Bijlage 4 geeft een overzicht van deze reacties.

¹ Zie bijlage 2 voor een nadere aanduiding van de m.e.r.-plichtige activiteiten, besluiten en bevoegde instanties.

Deze beschrijving dient te leiden tot een analyse van de tekortkomingen en knelpunten in de huidige Maasroute ten aanzien van breedte, vaardiepte en hoogte. Aangegeven moet worden in hoeverre eventuele verbeteringswerken voor de scheepvaart op de Maasroute in relatie staan tot ontwikkelingen op andere regionale vaarwegen (Albertkanaal, sluis bij Ternaaien).

2.2 Doelstelling, uitgangspunten en randvoorwaarden

In de startnotitie wordt de tweeledige doelstelling geformuleerd:

- *het doel van de voorgenomen aanpassing van de Zandmaas is het verlagen van hoogwaterstanden, in hoofdzaak via zomerbedverdieping, met als maatstaf dat vanaf 2005 de gebieden, die door de op basis van de Deltawet Grote Rivieren aangelegde kaden zijn beschermd, een kans op overstroming lopen van 1/250 per jaar;*
- *het doel van de aanpassing van de Maasroute is het naar maatschappelijke en economische maatstaven geschikt maken van de vaarweg voor de versterking van de strategische positie van de binnenvaart en de vergroting van haar marktaandeel.*

In het MER zal de doelstelling in meer concrete doelen moeten worden uitgewerkt, bijvoorbeeld voor de in de tweede doelstelling genoemde 'economische en maatschappelijke maatstaven'.

Voorals in het Zandmaasgebied kan uitvoering van het project een grote ingreep in de ruimtelijke structuur en in de ruimtelijke functies van het gebied betekenen, die sterk sturend dan wel beperkend zal zijn voor verdere ontwikkelingen. De Commissie acht het derhalve van belang dat wordt aangegeven hoe de doelstellingen van het project zich verhouden tot doelstellingen van andere beleidsdocumenten, zoals het Structuurschema Groene Ruimte en het Natuurbeleidsplan, die evenzeer richtinggevend zijn voor de toekomstige inrichting van het plangebied (zie wat dit punt betreft ook § 2.3 (Beleidskader) van dit advies). Besteed met name aandacht aan beleid voor:

- natuur(ontwikkeling) in het winterbed van de Maas;
- de winning van oppervlaktedelfstoffen;
- recreatie op en langs de Maas.

Aangegeven dient te worden of voor het project Zandmaas/Maasroute (sub)doelstellingen geformuleerd kunnen worden, mede vanuit het oogpunt van afstemming met ander beleid⁴].

Uitgangspunten en randvoorwaarden

In de startnotitie worden enkele randvoorwaarden en uitgangspunten genoemd. In het MER dienen deze nader te worden uitgewerkt en toegelicht. In hoeverre zijn nog andere uitgangspunten of randvoorwaarden op het project, of onderdelen daarvan, van toepassing?

⁴ Zie ook bijlage 4, inspraakreacties nrs. 16, 33, 44, 54, 66 en 67, waarin wordt gewezen op het belang van afstemming met andere gebiedsfuncties en op het belang van integrale planvorming.

2.4 Afgeleide m.e.r.-plichtige activiteiten

Uitvoering van het project Zandmaas/Maasroute maakt het noodzakelijk om hoofdtransportleidingen te verleggen en mogelijk noodzakelijk om baggerspecie-depots te realiseren. Deze activiteiten zijn m.e.r.-plichtig.

Hoofdtransportleidingen

Beschrijf de tracés van de te verleggen m.e.r.-plichtige hoofdtransportleidingen in het studiegebied. Beschrijf de capaciteit van de leidingen en de aard en milieurisico's (calamiteiten) van de door de leidingen getransporteerde categorieën stoffen.

Baggerspecie

Geef een beschrijving van het beleid voor de verwerking van verontreinigde baggerspecie, van de toepasbare (en op korte termijn te verwachten) technische mogelijkheden voor anderssoortige verwerking en wat de milieugevolgen daarvan zijn. Besteed aandacht aan het beleid en de mogelijkheden voor zandaf-scheiding bij de verwerking en voor nuttige toepassing van licht verontreinigde specie/grond.

Door Rijkswaterstaat en de provincie Limburg wordt thans een m.e.r.-procedure gevolgd voor de verwijdering van baggerspecie in de provincie Limburg. Aangegeven dient te worden waarvan afhangt of de in het kader van dat plan beschikbaar komende bergingscapaciteit ook voor het huidige project benut kan worden⁶].

3. BESLUITVORMING

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven"*.

In het MER dient te worden beschreven:

- voor welke besluiten het MER wordt opgesteld;
- welke instanties bevoegd zijn voor het nemen van deze besluiten;
- wat de reikwijdte is van die besluiten. Daarbij dient met name aangegeven te worden wat de reikwijdte is van de Tracéwet;
- welke besluitvormingsprocedures worden gevolgd en welke adviesorganen en -instanties daarbij formeel of informeel zijn/worden betrokken;
- wat de tijdplanning is voor de verschillende besluitvormingsprocedures.

6 Zie ook bijlage 4, inspraakreactie nr. 10.

mogelijkheden en dient een beschrijving te worden gegeven van mogelijke oplossingen (maatregelen).

Maatregelen in het kader van de Zandmaas

De volgende grootschalige, waterstandverlagende maatregelen, worden onderscheiden:

- verdieping van het zomerbed;
- verbreding van het zomerbed;
- afgraven van het winterbed (waardverlaging);
- aanleg van meestromende nevengeulen en hoogwatergeulen en
- toepassing van combinaties van bepaalde maatregelen over langere afstanden.

Daarnaast wordt voorzien in kleinschalige specifieke waterstandverlagende maatregelen bij lokale knelpunten, zoals:

- het verruimen van de doorstroomopening bij de bruggen bij Roermond;
- het verleggen van kaden bij Ool;
- het benutten van het Lateraalkanaal;
- het afsnijden van de lus bij Linne en
- het geschikt maken van sluizen voor waterafvoer.

Maatregelen in het kader van de Maasroute

Voor de aanpassing van de vaarweg zijn mogelijke maatregelen:

- het verruimen van de bochten bij Elsloo, Steijl, Neer en Heerewaarden; bij Neer en Heerewaarden is er mogelijk sprake van bochtafsnijding;
- het aanpassen van een negental sluiscomplexen: Limmel, Born, Maasbracht, Heel, Belfeld, Sambeek, Heumen, Weurt en Grave;
- het verbreden en verdiepen van het Julianakanaal;
- het verhogen van het waterpeil met 1.2 m, in het riviergedeelte in de periodes van lage afvoer;
- het permanent verhogen van het waterpeil, met 1 m, in het kanaalgedeelte en
- het verhogen van bruggen in het zuidelijke deel van de Maasroute (onder meer bij Maastricht).

Bovenstaande, in de startnotitie beschreven maatregelen dienen in het MER nader te worden uitgewerkt. Daarbij dient de selectie van mogelijke maatregelen te worden gemotiveerd. Met name dient te worden ingegaan op de selectie van zoekgebieden voor grootschalige waterstandsverlagende middelen in het winterbed (startnotitie figuur 5).⁷

In de startnotitie is de beschrijving van mogelijke maatregelen beperkt tot maatregelen die specifiek zijn gericht op het realiseren van beide hoofddoelstellingen. In het MER dienen tevens maatregelen worden beschreven en uitgewerkt, gericht op het realiseren van (sub)doelstellingen, randvoorwaarden en uitgangspunten (zoals bedoeld in § 2.2 en 2.3).

Ontwikkelen van alternatieven per hoofdactiviteit

In de startnotitie is in grote lijnen een uiteenzetting gegeven van de wijze waarop de initiatiefnemer gecombineerde of overkoepelende alternatieven wil ontwikkelen en vaststellen. Dit zal gebeuren op basis van alternatieven die uitsluitend zijn samengesteld vanuit de optiek van de Zandmaas en alternatieven die uitsluitend vanuit de optiek van de Maasroute zijn ontwikkeld.

De Commissie ondersteunt de in de startnotitie beschreven aanpak waarin beide projecten in eerste instantie afzonderlijk worden beschouwd en waarbij vervolgens overkoepelende alternatieven worden ontwikkeld. In het MER zal duidelijk moeten worden gemaakt hoe deze methodiek is gehanteerd en hoe

⁷ Zie ook bijlage 4, inspraakreacties nrs. 10, 23 en 59, waarin zoekgebieden worden voorgesteld voor geulen in het winterbed. Besteed in het MER tevens aandacht aan de problematiek van het dichtslibben van havens of waterbekkens langs de Maas en aan afstemming van maatregelen met haven-ontwikkelingen langs de Maas in het studiegebied; zie ook bijlage 4, inspraakreacties nrs. 14, 27, 46, 64 en 65.

maximale verbetering van de Maas (en kanalen) als vaarweg. Ook kan langs deze weg op systematische wijze een meest milieuvriendelijk (overkoepelend) alternatief afgeleid worden.

In deze aanpak wordt niet alleen gewerkt vanuit een integrale benadering van Zandmaas en Maasroute, maar wordt een koppeling aangebracht met landschappelijke en ecologische consequenties. De veranderingen die het gecombineerde project teweeg kan brengen in het totale rivierbed en de mogelijke ecologische ontwikkelingen daarbinnen kunnen zo een prominente rol spelen bij de planvorming.

Van de overkoepelende alternatieven dient aangegeven worden in hoeverre ze een oplossing bieden voor de gesignaleerde knelpunten, en in welke mate ze tegemoetkomen aan de (sub)doelstellingen, de uitgangspunten en de randvoorwaarden.

Aandacht dient besteed te worden aan het plan van aanleg van het Cabergkanaal, dat bij Limmel op de Maas aansluit. Het is wenselijk de mogelijke aanleg van het Cabergkanaal als optie binnen het project Zandmaas/Maasroute te betrekken indien de aanleg van dit kanaal een realistisch alternatief vormt voor de te nemen maatregelen bij Maastricht⁸].

4.2.2 **Mogelijkheden voor natuurontwikkeling**

Ook bij natuurontwikkeling wordt diversiteit nagestreefd op een bepaalde schaal. Deze schaal is doorgaans wat groter dan bij traditioneel natuurbehoud en wordt hier "diversiteit op landschapsschaal" genoemd. Een intensief beheer wordt meestal uitgesloten. Om de diversiteit op landschapsschaal te bereiken zijn er in riviergebieden drie sturende factoren te onderscheiden:

1. rivierdynamiek primair diversifiërend, overige factoren secundair;
2. bodem- en grondwatergradiënten, primair diversifiërend, overige factoren secundair;
3. begrazing primair diversifiërend, overige factoren secundair.

Kansrijke locaties voor deze drie typen natuurontwikkeling dienen in het MER in beeld te worden gebracht. Op basis van deze inventarisatie dient een afweging te worden gemaakt van geschikte locaties.

Deze sturende factoren kunnen, alleen of in combinatie, worden toegepast in natuurontwikkelingsstrategieën. Keuze voor één van deze strategieën heeft onmiddellijk gevolgen voor kansrijkdomafwegingen. De keuze dient in het MER te worden gemotiveerd.

4.2.3 **Grondwerken en delfstoffenwinning**

Vanwege de tijdsduur en de omvang van het project is het van belang dat het MER aandacht besteedt aan de uitvoeringsaspecten van het project. Aandachtspunten zijn:

- het ontgraven, transporteren, afvoeren, bewerken en dergelijke van de grond en het daarbij te gebruiken materieel en de inrichting van infrastructuur;

8 Zie ook bijlage 4, inspraakreacties nrs. 27 en 51.

4.2.5

Meest milieuvriendelijk overkoepelend alternatief

Het meest milieuvriendelijke overkoepelende alternatief (MMA) moet aan de volgende voorwaarden voldoen:

- het moet realistisch zijn, dat wil zeggen het moet voldoen aan de doelstellingen van de initiatiefnemer, alsmede binnen zijn of haar competentie liggen;
- het moet gericht zijn op het zo veel mogelijk voorkomen van nadelige milieu-gevolgen (onder meer door uit te gaan van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu), dan wel het behalen van een maximale milieuwinst met een volwaardig natuurontwikkelingsprogramma.

De Commissie acht het wenselijk dat het meest milieuvriendelijk alternatief 'werkenderwijs' wordt ontwikkeld als onderdeel van de integrale planvorming en niet achteraf wordt geïdentificeerd bij de vergelijking van alternatieven. Dit impliceert dat vanaf het begin van het concipiëren van de verschillende alternatieven en varianten voor zowel de Zandmaas als de Maasroute, het bereiken van een zo groot mogelijk gunstig rendement voor het milieu in de studies wordt betrokken.

Van belang is daarbij reeds vroegtijdig in het planproces duidelijkheid te verkrijgen over de meest wenselijke richting van de natuurontwikkeling.

4.2.6

Compensatie

Artikel 7.10, lid 4 van de Wm:

"Het bevoegd gezag kan bepalen dat, indien niet alle nadelige gevolgen voor het milieu kunnen worden beperkt, bij de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven tevens de mogelijkheden worden beschreven om door het treffen van voorzieningen of maatregelen elders de resterende nadelige gevolgen te compenseren."

Met de inwerkingtreding van de wijziging van de Wet milieubeheer in 1994 kan compensatie onderdeel uitmaken van de in een MER te behandelen alternatieven. Onder compensatie wordt verstaan: het creëren van waarden elders die vergelijkbaar zijn met de waarden die verloren zullen gaan als gevolg van de uitvoering van de voorgenomen activiteit. Aangegeven dient te worden in hoeverre compensatie aan de orde is op basis van de criteria uit het Structuurschema Groene Ruimte⁹].

Compensatie ter vervanging van waarden die verloren gaan moet onderscheiden worden van natuurontwikkeling als deelactie van de voorgenomen activiteit of het meest milieuvriendelijk alternatief. Natuurontwikkelingsprojecten kunnen verder alleen als compensatie worden opgevoerd, indien deze projecten ten laste van de voorgenomen activiteit komen.

9 Zie ook het Structuurschema Groene Ruimte (§ 6.6) waarin een invulling wordt gegeven aan het compensatiebeginsel voor gebieden met de functie natuur en/of recreatie en/of bos) en de brochure "Compensatie en m.e.r." van het Ministerie van VROM.

- aanwezigheid van en afstand tot cultuurhistorische, natuur- en landschappelijke waarden, stiltegebieden en bodembeschermingsgebieden. Er refteren na deze stap locaties die qua milieu en ruimtelijke ordening aan minimumeisen voldoen. Op dit moment kan een nadere inperking worden gemaakt door selectie op bestuurlijke haalbaarheid.

3. Vergelijking locaties op globale inrichtingsmogelijkheden

De geselecteerde locatie-alternatieven worden nader beoordeeld op basis van inrichtingsmogelijkheden. Bij de selectie en vergelijking van alternatieven dient rekening te worden gehouden met de gewenste omvang van het depot (één groot depot dan wel enkele kleinere depots. Per locatie moet worden aangegeven welke maatregelen kunnen worden genomen om emissies te minimaliseren.

Aandacht dient in deze stap ook besteed te worden aan mogelijke inpassing in het landschap en de mogelijke eindbestemming.

Een globale voorkeursvolgorde van de alternatieven en een aanduiding van de **meest milieuvriendelijke locatie** dient te worden gegeven. De keuze voor de voorkeurslocatie(s) dient te worden onderbouwd.

4. Uitwerking beoordelingscriteria

Voor de gekozen locatie(s) dient een concrete beschrijving te worden gegeven van inrichtingsaspecten. Hiertoe behoren:

- vorm en indeling van het depot, inclusief depotcapaciteit en veiligheidsaspecten;
- invulling van de IBC criteria;
- aanvoer en wijze van storten, lokale waterhuishouding en invloed op oppervlaktewater;
- acceptatie, beheer en nazorg;
- inrichtings- en gebruiksmogelijkheden na sluiting en afwerking.

Voor relevante onderdelen dienen inrichtingsvarianten te worden uitgewerkt. Op basis hiervan dient een **meest milieuvriendelijke inrichting** van de baggerspeciebergeng te worden geïdentificeerd.

4.3.2

Verleggen (hoofd)transportleidingen en kabels

Geef in het MER op kaarten aan waar de vervangende rivierkruisingen van m.e.r.-plichtige hoofdtransportleidingen, en eventueel ook van andere leidingen en kabels, worden gemaakt. Ook moet worden aangegeven hoe de kruisingen in principe worden uitgevoerd en hoe is voldaan aan de vigerende eisen met betrekking tot de veiligheid.

Een **meest milieuvriendelijk alternatief** moet worden onderscheiden, dat uitgaat van het maximaal toepassen van mitigerende maatregelen.

Afbakening plangebied en studiegebied

Het plangebied omvat het gebied waar de aanpassing van de Zandmaas/-Maasroute zal plaatsvinden. In het MER dient de exacte begrenzing te worden aangegeven.

De omvang van het studiegebied wordt primair bepaald door de omvang van de optredende milieu-effecten. Het beïnvloedingsgebied kan variëren per optredend milieu-effect. De mate van de beschrijving is afhankelijk enerzijds van de omvang van het studiegebied, anderzijds van de ernst van de optredende effecten.

5.2 Water en bodem

5.2.1 Hydraulische omstandigheden

De gevolgen van de te nemen maatregelen hangen sterk samen met het hydraulische regime van de Maas met de daarmee in verbinding staande wateren in het winterbed en de zijrivieren.

Het is daarom gewenst dat de huidige situatie wordt beschreven in termen van:

- de hydrologie van het stroomgebied: herkomst van het water en de eventueel te verwachten veranderingen door natuurlijke processen en/of ingrepen van de mens;
- frequenties en duur van waargenomen laag- en hoogwaterstanden, met bijbehorende afvoeren, alsmede van berekende hoogwaterstanden voor de afvoerfrequentie 1/1250 jaar en een extreme frequentie (in dit advies aangeduid als "1/n jaar");
- hydraulische ruwheid, als functie van de hydraulische omstandigheden;
- voorgekomen snelheden bij relatief lage en hoge afvoeren en verwachte bij de afvoerfrequentie van 1/1250, respectievelijk 1/n jaar.

De Commissie acht het gewenst dat bij de berekeningen van waterstanden en stroomsnelheden wordt aangegeven hoe groot de onzekerheid daarin is (zie § 6.2.1 van dit advies).

Omdat de waterstand in de rivier randvoorwaarde is voor het grondwaterregime in het Maasdal en van groot belang is voor de natuurontwikkeling is het daarbij noodzakelijk, niet alleen aandacht te besteden aan de hydraulische omstandigheden tijdens hoge waterstanden, maar juist ook aan laagwaterstanden met de frequenties en duur daarvan. In het desbetreffende gebied zal ook de invloed van de waterstand in het Julianakanaal moeten worden betrokken.

Daarnaast is informatie over frequentie en duur van lage en hoge waterstanden van belang voor de scheepvaart in verband met het optreden van stremmingen.

Om de significantie van de door het project Zandmaas/Maasroute veroorzaakte veranderingen te kunnen bepalen, is het gewenst bij de uitgevoerde berekeningen van waterstanden en frequenties in de huidige situatie aan te geven hoe groot de onzekerheid daarin is, respectievelijk ten gevolge van beperkingen eigen aan het modelconcept, van onnauwkeurigheden in de berekeningsmethode en/of de afregeling van het model en van onzekerheid in de invoergegevens.

Kwantiteit

Voor het bepalen van de effecten van het project op bestaande natuur, op het optreden van verdroging en vernatting en op bestaande en geplande drinkwaterwinningen en grondwaterverontreinigingen zal het MER inzicht moeten geven in:

- de grondwaterstanden ten opzichte van het maaiveld en de stromingsrichtingen en debieten van het grondwater en de variaties daarvan in het studiegebied. De schaal die daarbij wordt gehanteerd dient aangepast te zijn aan de problematiek met betrekking tot natuur en milieuhygiëne (verspreiding van verontreinigingen);
- waterwinningen en kunstmatige infiltraties;
- verblijftijden van het grondwater.

Een en ander dient zoveel mogelijk kwantitatief te worden onderbouwd. geef een globale indruk van het verband tussen de deklaag en het voorkomen van schijngrondwaterspiegels en de effecten daarvan op de vegetatie.

Kwaliteit

De kwaliteit van het grondwater dient te worden beschreven om inzicht te krijgen in de (autonome) potenties voor natuurontwikkeling langs de Zandmaas en om inzicht te krijgen in de (im)mobilisatie van aanwezige bodemverontreiniging ten gevolge van het Zandmaas/Maasroute-project. Gegevens uit het provinciale bodemverontreinigingsarchief en grondwatermeetnetten dienen hiervoor gebruikt te worden. Voorgenomen activiteiten uit (water)bodemsanering-programma's dienen in de autonome ontwikkeling te worden meegenomen.

5.2.5

Bodemkwaliteit

Voor de beoordeling van natuurontwikkelingspotenties en het optreden van ecotoxicologische effecten zal een gedegen inzicht moeten bestaan in de samenstelling en kwaliteit van de (water)bodem (slib en ondergrond) in de Zandmaas. Dit geldt tevens voor de kwaliteit van de (water)bodem in de overstromingsgebieden en ter plaatse van de voorgenomen vergravingen dan wel baggerwerken. Daarbij behoort ook een inventarisatie van puntbronnen van bodemverontreiniging (onder andere stortplaatsen).

De kwaliteit van de (water)bodems dient te worden beschreven en vergeleken met de normen (streef- en interventiewaarden) van de Wet Bodembescherming.

5.3

Natuur

Huidige natuurwaarden

Het milieu-effectrapport moet de huidige natuurwaarden beschrijven¹²⁾. Dit kan het best gebeuren aan de hand van aangetroffen natuurdoelsoorten en natuurdoeltypen. Telkens zijn per natuurdoeltype aangetroffen doelsoorten aan te geven.

Van groot belang voor natuurbeheer zijn: de vochtige schraalgraslanden, de bloemrijke droge stroomdalgraslanden, de rivierduin en slik-vegetaties, en de

12 Zie bijlage 4, inspraakreactie nr. 7.

- de kenmerken die bepalend zijn voor specifieke landschapsdetails, zoals plaatselijke kavelpatronen.

Voor alle landschappelijke kenmerken geldt, dat hun betekenis (bijvoorbeeld in termen van zeldzaamheid op verschillende schaalniveaus) in ruimer verband bekeken moet worden.

5.5 Cultureel erfgoed

Afgraving en grondwerkzaamheden betekenen een onomkeerbare aantasting van het cultureel erfgoed in het gebied. Ook indien waardevolle (voor)historische elementen of structuren niet rechtstreeks worden bedreigd kan er een zodanige verandering van hun context plaatsvinden door de werkzaamheden dat het resultaat tot verlies leidt. (Nader) onderzoek en vastlegging van gegevens is dan ook een vereiste.

- Wat betreft de archeologische waarden in het gebied (het 'bodemarchief') moet in de eerste plaats een opgave worden vermeld van bekende vindplaatsen¹⁵. Daarenboven moet onderzoek worden verricht naar de potentiële aanwezigheid en spreiding van vindplaatsen. Daarbij is onderzoek nodig naar de bodemstratificatie teneinde kansrijke locaties (bij voorbeeld die welke zijn afgedekt door een kleidek) te kunnen selecteren.

Beschrijf de waarde van de vindplaatsen en geef aan welke wettelijke beschermde archeologische terreinen in het gebied aanwezig zijn.

- Voor een zo complex en veelzijdig gebied als het plangebied is een beschrijving gewenst van cultuurhistorische elementen en structuren in breed verband. Hierbij is aandacht nodig voor historisch-geografische en geomorfologische samenhangen. In het bijzonder moet worden gekeken naar samenhangen tussen nederzettingen en cultuurland, tussen rivier en nederzettingen en tussen nederzettingen en weg- en kavelpatronen.

Beschrijf de waarde van de cultuurhistorische elementen en structuren.

Geef daarnaast een beschrijving van de voor het gebied kenmerkende objecten en bouwkundige monumenten. Schenk ook aandacht aan monumenten van techniek uit het recente verleden, in het bijzonder die welke met de vaarweg zijn verbonden.

5.6 Geluid

Voor die locaties waar sprake zal zijn van grondverzet, -transport en het winnen, bewerken en transporteren van delfstoffen zal het beeld dienen te worden gegeven van de ligging van de geluidgevoelige objecten en gebieden binnen nog nader te bepalen aandachtsgebieden.

Afhankelijk van de te verwachten geluidemissie van installaties is een aandachtsgebied inzake geluid tussen 400 en 800 m afstand tot geluidproducerende grondverzet-, winnings- en bewerkingsactiviteiten een reële verwachting. Een dergelijk aandachtsgebied, waarbinnen de gevoelige objecten dienen te worden weergegeven, kan daarbij bestaan uit gedefinieerde deelge-

15 Zie bijlage 4, inspraakreacties nrs. 14 en 27.

6. GEVOLGEN VOOR HET MILIEU

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven"*.

6.1 Algemeen

Bij de beschrijving van de milieugevolgen dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen.

- Aangegeven moet worden of de effecten tijdelijk of permanent, ophefbaar of onomkeerbaar zijn; of deze op de korte of lange termijn spelen en in hoeverre cumulatie van effecten kan optreden ook door activiteiten buiten het plangebied.
- Aangezien in het onderhavige project naast de negatieve ook positieve milieugevolgen aan de orde kunnen zijn, dienen beide in de effectbeschrijving te worden opgenomen.
- De wijze, waarop de milieu-effecten bepaald en beschreven zijn, dient te worden gemotiveerd. Het gaat hierbij in het bijzonder om de betrouwbaarheid en nauwkeurigheid van zowel de basisgegevens, als van de gebruikte methoden voor voorspelling van milieu-effecten.
- Bijzondere aandacht moet worden besteed aan de milieugevolgen die per alternatief of variant verschillen.
- Geef expliciet aan welke milieu-effecten (lands)grensoverschrijdend zijn.

Aanpak effectbeschrijving

Maak bij de effectbeschrijving onderscheid naar de effecten van hoofdactiviteiten en de m.e.r.-plichtige afgeleide activiteiten. In § 6.2 tot en met 6.8 wordt gedoeld op de effecten van de hoofdactiviteit. De effectbeschrijving dient zich daarbij primair te richten op de **effecten van de overkoepelende alternatieven**. Geef bij de beschrijving van de effecten aan, welke elementen van het betreffende overkoepelende alternatief (inclusief varianten) tijdens de uitvoering en na gereedkomen, bepalend zijn voor het betreffende milieu-effect.

Effecten van de onderliggende alternatieven voor de Zandmaas en de Maasroute hoeven in principe niet afzonderlijk beschreven te worden. Beschrijving van bepaalde effecten van deze onderliggende alternatieven kan wenselijk zijn teneinde:

- inzichtelijk te maken hoe effecten van beide deelprojecten op elkaar inwerken in overkoepelende alternatieven (met name gaat het hierbij op hydraulische en hydrologische effecten);
- het proces van de ontwikkeling van overkoepelende alternatieven inzichtelijk te maken.

In § 6.9 en 6.10 worden de effecten van de afgeleide m.e.r.-plichtige activiteiten behandeld.

nauwkeurig bekend hoe groot deze schaal zal zijn, onder andere omdat de morfologische activiteit in de Zandmaas na de beoogde ingrepen van een andere orde zal zijn dan in de afgelopen decennia. Het verdient daarom aanbeveling de nodige aandacht te besteden aan de voorspelling van de morfologische tijdschaal (of: tijdschalen), onder andere via rivierkundig referentie-onderzoek.

Het is denkbaar dat de natuurlijke morfologische processen die moeten leiden tot het streefbeeld van de rivier (breder, met natuurlijke oevers etc.) zich langzamer zullen ontwikkelen dan gewenst. In dat geval kan het nodig zijn het ontstaan van dit beeld te bevorderen door het specificeren van ontgravingen, ophogingen en dergelijke¹⁷].

Geef een beschrijving van de aantasting van bestaande waardevolle aardkundige elementen en patronen in het studiegebied door met name ontgravingen en andere grondwerkzaamheden.

6.2.3 **Oppervlaktewaterkwaliteit**

Het MER zal moeten aangeven welke de gevolgen zijn van het project voor de kwaliteit van het oppervlaktewater in de Maas, het Julianakanaal en het Lateraalkanaal¹⁸]. Hierbij dient onderscheid te worden gemaakt tussen het permanent stromende water in de Maas en stilstaande poelen en plassen welke alleen periodiek meedoen aan de stroming. Tevens dient te worden aangegeven hoe de kwaliteit van het water in beken en brongebieden zal veranderen, onder andere ten gevolge van wijzigingen in standen, stroming en kwaliteit van het grondwater.

6.2.4 **Grondwater**

Geohydrologische schematisatie

Dezelfde schematisatie en doorsneden als bedoeld in § 5.2.4 dienen te worden gehanteerd om inzicht te verschaffen in de effecten van de maatregelen op de grondwaterkwantiteit en de grondwaterkwaliteit. Maak hierbij onderscheid in regionale en lokale effecten. De regionale effecten betreffen vooral veranderingen in de grondwaterstanden, grondwaterstromingen en grondwatersysteemgrenzen (verschuiving van waterscheidingen). De lokale effecten betreffen ondermeer de veranderingen ter plaatse en in de directe omgeving van de afgravingen en stortingen.

Onderscheid dient te worden gemaakt naar effecten tijdens de uitvoeringsfase en de periode daarna.

Kwantiteit

De effecten van de geplande ingrepen moeten worden aangegeven op de standen, debieten, stromingsrichtingen en verblijftijden van het grondwater.

17 Zie ook bijlage 4, inspraakreactie nr. 10, waarin wordt gewezen op het creëren van win-winsituaties bij de inrichting van natuurlijke beekmondingen en voor de effecten op de morfologische processen in de mondingsgebieden.

18 Zie ook bijlage 4, inspraakreacties nrs. 2 en 49, waarin aandacht wordt gevraagd voor het in suspensie brengen van verontreinigd slib door verdieping en/of intensiever gebruik van het Lateraalkanaal.

Niet alle veranderingen hoeven negatief te zijn. Zo kunnen natuurontwikkelingsvarianten worden ontwikkeld die een uitbreiding van het natuurareaal betekenen. Het is zinvol de verwachte resultaten van natuurontwikkelingsprojecten (zie § 4.2.2) zowel in aantallen hectare als in de vorm van streefbeelden weer te geven.

6.4 Landschap

Zelfs bij de minst ingrijpende alternatieven zal het landschapsbeeld in het Maasdal ten gevolge van de voorgenomen activiteit sterk veranderen. Deze veranderingen zijn, voor wat betreft de belevingswaarde, niet alleen negatief te duiden. bij een zorgvuldige en doordachte uitvoering kunnen de veranderingen juist een verhoging van de visueel-landschappelijke waarde van het gebied als geheel of van delen daarvan betekenen. De beschrijving van de milieugevolgen moet dan ook zowel met positieve als negatieve gevolgen voor het landschapsbeeld rekening houden.

In het bijzonder verdienen bij de effectbeschrijving de volgende aspecten de aandacht:

- veranderingen in de beleving van de continuïteit in de lengterichting van het rivierdal;
- veranderingen in de herkenbaarheid van de onderscheiden gebiedsdelen met een eigen karakter (riverterrassen, beekdalen, heggelandschappen, nederzettingen enz.);
- veranderingen die specifieke landschapsdetails betreffen.

6.5 Cultureel erfgoed

De ingrepen in het gebied zullen grote gevolgen hebben voor cultuurhistorische en archeologische waarden.

Wat betreft de archeologische elementen moet gekeken worden naar het aantasten van reeds bekende elementen, alsmede naar mogelijke aantastingen van het archeologische bodemarchief. Waar dit enigszins mogelijk is moet aanvullend archeologisch onderzoek duidelijkheid verschaffen in de bestaande leemten in kennis²⁰].

Het verlies en de aantasting van cultuurhistorische waarden moet worden beschreven. Hierbij moet uitdrukkelijk ook aandacht worden besteed aan contextwijziging (veranderingen in de directe omgeving) van dergelijke elementen, waardoor op zichzelf gespaarde elementen toch in hun aanzien geschaad worden. Schenk ook aandacht aan verlies, aantasting en contextwijziging van jonge technische monumenten.

20 Zie ook bijlage 4, inspraakreactie nr. 65, waarin de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek adviseert tot het uitvoeren van een aanvullende archeologische inventarisatie voorafgaand aan het uitvoeren van de werken.

van meer dan 2 dB(A) als milieuhygiënisch relevant (dient te worden beschreven) kan worden geacht.

Beschrijf de maatregelen met bijbehorende effecten ter reductie van de geluid-emissie van zeven, aggregaten, kranen en dergelijke. Dit geldt tevens voor eventueel locatiegebonden maatregelen (bijvoorbeeld het plaatsen van afschermingen nabij opslag- of bewerkingslocaties of het rekening houden met de seizoensafhankelijkheid van de gevoeligheid van stiltegebieden). Indien met maatregelen het onderschrijden van specifieke streefwaarden wordt beoogd, dienen deze doelstellingen beschreven en gemotiveerd te zijn. Indien een (tijdelijke) wezenlijke verstoring redelijkerwijze niet is uit te sluiten, dient te worden aangetoond dat tenminste de stand der techniek inzake geluidbeheersing is toegepast.

In geval van akoestisch relevant te achten transportbewegingen (vrachtverkeer) dient in het MER de, vanuit de optiek geluidhinder, meest gunstige route te worden beschreven.

Stof

Beschrijf de mogelijke stofhinder die kan ontstaan door de winning, de op- en overslag en het transport van slib, zand en grind.

6.7 Wateroverlast en externe veiligheid

Overstroming

Geef een overzicht van de vermindering van de niet (voldoende) beschermde gebieden in het winterbed. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van kaarten waaruit het verschil blijkt tussen lijnen van gelijke hoogwaterstanden, als genoemd in § 5.7.

Daar waar kabels en leidingen door kaden en dijken worden aangelegd dient te worden aangetoond dat aan de veiligheidseisen wordt voldaan.

Beroeps- en recreatievaart

Overeenkomstig het gestelde in § 5.7, dient het individueel en het groepsrisico te worden gepresenteerd²¹].

Sluis- en stuwcomplexen; kanaaldijken

Over de faalkansen en de gevolgen van falen, als bedoeld in § 5.7, dient informatie te worden verstrekt.

Kwellengte bij dijken

Door de verdieping en verbreding van het zomerbed en door het maken van geulen in het winterbed van de Maas wordt de entreeweerstand verlaagd en de kwellengte verkort. In het bedijkte deel van de Maas kan dit leiden tot een vermindering van de veiligheid tegen stabiliteitsverlies van de dijk. In dat geval

21 Zie ook bijlage 4, inspraakreacties nrs. 8, 30, 57 en 64, waarin aandacht wordt gevestigd op de toekomstige veiligheidssituatie voor de recreatievaart.

- beschouwing van de in de stort optredende processen (gasvorming, consolidatie en rijping), onder andere in verband met de ontwikkeling van depotcapaciteit en hergebruiksmogelijkheden van het/de depot(s).

Effecten op landschap en op cultureel erfgoed

Beschreven dienen te worden:

- veranderingen in de verschijningsvorm van het landschap in zijn ruime context alsmede veranderingen in specifieke landschapsdetails;
- verlies en/of aantasting (met inbegrip van contextwijziging) van archeologische en/of cultuurhistorische elementen en structuren.

Effecten op natuur

- In hoeverre kan verstoring van diersoorten en populaties optreden als gevolg van transport en berging of door barrièrewerking?
- Welke invloed kan het depot hebben op ecosystemen in de omgeving van het depot? Hierbij dient aandacht te worden geschonken aan risico's van doorwerking van stoffen via de voedselkringloop, aan effecten van veranderingen in de (grond)waterkwaliteit.
- consequenties voor aanwezige ecosystemen bij het optreden van een calamiteit.

6.10 Verlegging hoofdtransportleidingen

Beschrijf beknopt de milieu-effecten ten gevolge van de verlegging van hoofdtransportleidingen, met name de verandering in effecten van calamiteiten en de gevolgen van veranderingen in het ruimtegebruik (versnippering).

teitswaarde van de alternatieven beter te kunnen beoordelen. In het kader van m.e.r. is dit echter niet verplicht.

Bij de beoordeling van de alternatieven dienen milieu-aspecten duidelijk te worden onderscheiden van andere (waaronder de financiële) aspecten.

8. LEEMTEN IN KENNIS

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieu-effecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens"*.

De leemten in kennis en informatie, die van belang zijn voor een goede oordeelsvorming, moeten worden genoemd.

Het doel van deze beschrijving is om een indicatie te krijgen van de volledigheid van de informatie voor de besluitvorming.

Beschreven moet worden:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- wat de aard is van deze onzekerheden (onzekerheden/onnauwkeurigheden in voorspellingsmethoden en/of in de gebruikte gegevens; andere kwalitatieve onzekerheden met betrekking tot de milieu-gevolgen op korte en langere termijn; gebrek aan bruikbare voorspellingsmethoden). Te denken valt hierbij onder andere aan de milieu-effecten van de aanlegfase, waarover pas op bestek-niveau detaillering mogelijk is;
- in hoeverre dit de kwaliteit van de besluitvorming beïnvloedt.

9. EVALUATIEPROGRAMMA

Artikel 7.39 van de Wm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieu-effectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

Het bevoegd gezag moet bij de besluitvorming een evaluatieprogramma op stellen teneinde de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en om zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen.

Het verdient aanbeveling dat de initiatiefnemer in het MER reeds een aanzet tot een dergelijk evaluatieprogramma geeft, omdat er een sterke koppeling bestaat tussen de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het op te stellen evaluatieprogramma.

Bij een aantal aspecten die in het kader van landschap enz. beschreven worden, kan het zinvol zijn een verdergaande visualisering dan alleen op kaartbeeld te geven. Te denken valt aan schetsen, fotomontages e.d. van 'voor- en na-situaties' bij ingrijpende veranderingen in het landschapsbeeld of in de context van bijzondere cultuurhistorische elementen.

BIJLAGEN

**bij het advies voor richtlijnen
voor het milieu-effectrapport
Zandmaas/Maasroute**

(bijlagen 1 t/m 4)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 12 oktober 1995 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Ministerie van Verkeer en Waterstaat
Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat

Hoofddirectie van de Waterstaat

733-1

Aan
Commissie voor de milieu-effect-
rapportage
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
ingekomen :	16 OKT. 1995
nummer :	1399/95
dossier :	733-1.2 en 3
kopie naar :	Vn / Sc / Pw / B.b

Contactpersoon
ir. A. van der Wekken
Datum
12 oktober 1995
Ons kenmerk
AW 206199
Onderwerp
Adviesaanvraag richtlijnen Tracénota/MER Zandmaas/Maasroute

Doorkiesnummer
070-351 8363
Bijlage(n)
2
Uw kenmerk

13 OKT. 1995

Geachte Commissie,

Hierbij doe ik u de startnotitie toekomen t.b.v. de Tracéwet/m.e.r.-procedure voor het vergroten van het doorstroomprofiel van de noordelijke Maas en het verbeteren van de scheepvaartweg over de Maas. Deze startnotitie is op 12 oktober 1995 aan het Coördinerend Bevoegd Gezag gezonden. De initiatiefnemer van het project is de directie Limburg van de Rijkswaterstaat. Voor een nadere toelichting op de m.e.r.-plichtige activiteiten en de verdere procedure verwijs ik u naar de startnotitie. De Tracéwet/m.e.r.-procedure start met het bekendmaken van de startnotitie die ingaande 16 oktober 1995 ter inzage wordt gelegd. In dit verband is thans aan de orde het inwinnen van adviezen over de op te stellen richtlijnen voor de inhoud van het MER. Ik verzoek u uw advies uit te brengen binnen de termijn van artikel 7.14 van de WM. Gelet op de datum van de bekendmaking betekent dit dat ik uw advies gaarne uiterlijk 18 december 1995 tegemoet zie. Voor eventuele vragen met betrekking tot het initiatief kunt u contact opnemen met de projectleider bij de directie Limburg, ing. H. Fastenau, tel. 043 3294 558.

DE MINISTER VAN VERKEER EN WATERSTAAT,
namens deze
De Directeur-Generaal van de Rijkswaterstaat,
namens deze
De Plv. Hoofddirecteur Water,

ir. G. Verwolf

Postadres postbus 20906, 2500 EX Den Haag
Bezoekadres Johan de Wittlaan 3

Telefoon 070-3518080
Telefax 070-3518335

BIJLAGE 2

Openbare kennisgeving van de startnotitie in Staatscourant nr. 199 van 13 oktober 1995

Bekendmaking

Trajectstudie en milieu-effectrapportage Zandmaas/Maasroute Tervisielegging Startnotitie en Inspraak

De minister van Verkeer en Waterstaat maakt op grond van artikel 3 van de Tracéwet en artikel 7.13 van de Wet milieubeheer bekend dat een Trajectstudie/milieu-effectrapportage zal worden uitgevoerd in verband met haar voornemen tot het nemen van maatregelen ter verlaging van de hoogwaterstanden in de Zandmaas en ter verbetering van de gehele Maasroute ten behoeve van de scheepvaart.

De trajectstudie zal worden uitgevoerd door de directie Limburg van het Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat.

De officiële start van de studie wordt gevormd door de publikatie van een startnotitie. Deze startnotitie ligt van 16 oktober tot 24 november 1995 ter inzage. Bovendien is in deze periode inspraak mogelijk.

Trajectstudie/m.e.s.

In de trajectstudie Zandmaas/Maasroute worden verschillende alternatieven voor de maatregelen uitgewerkt, die enerzijds leiden tot verlaging van de waterstanden op de Zandmaas bij hoge afvoeren en anderzijds tot een verbetering van de veiligheid, volheid en vaarwegcapaciteit ten behoeve van de scheepvaart op de gehele Maasroute.

De Zandmaas betreft de noordelijke Maas, gelegen tussen Linne en Hedel. De Maasroute betreft het traject Eijsden-Wierth/Hedel, met inbegrip van het Julianakanaal, het Lateraalkanaal en het Maas-Waalkanaal, maar exclusief de Grensmaas.

Als onderdeel van deze studie zal de procedure van de milieu-effectrapportage plaatsvinden. Daarbij worden de gevolgen voor het milieu onderzocht die de voorgestelde alternatieven hebben. De trajectstudie en de milieu-effectrapportage leveren een geïntegreerd rapport op, genaamd de trajectnota/MER. Deze nota moet de ministers van Verkeer en Waterstaat en van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer de mogelijkheid geven een weloverwogen besluit te nemen.

De Trajectnota/MER is tevens basis voor door andere gezagen te nemen besluiten, waarvoor een milieu-effectrapportage vereist is. Het gaat daarbij om activiteiten, die voortvloeien uit de eigenlijke maatregelen aan Zandmaas/Maasroute. Het betreft:

Winning van oppervlaktedelstoffen

Hiervoor moet een besluit komen tot aanwijzing van één of meer winplaatsen in streek- of ontgrondingsplan, danwel bij het ontbreken daarvan, verlening van vergunning in het kader van de Rivierenwet en/of de Ontgrondingenwet. Het besluit hierover moet worden genomen door de minister van Verkeer en Waterstaat m.b.t. zomerbed en/of door de betrokken provincie m.b.t. streekplan en/of ontgrondingsplan danwel winterbed.

Aanleg (verleggen) van hoofdtransportleidingen voor het transport van een vloeistof (niet zijnde water) of van een gas (niet zijnde aardgas)

Hiervoor zijn de besluiten: een ruimtelijk plan, wanneer dat als eerste in mogelijke aanleg voorziet, danwel de vaststelling van een leidingtracé. Het besluit hierover moet worden genomen door de betrokken provincie of gemeente, danwel door de minister van Economische Zaken.

Oprichting van een depot bestemd voor het op of in de bodem brengen van baggerspecie en grond om deze daar te laten

Hiervoor moet vergunning verleend worden in het kader van de Wet milieubeheer en/of de Wet verontreiniging oppervlaktewateren door de betrokken provincie en/of de minister van Verkeer en Waterstaat of het betrokken waterschap/zuiveringschap.

Coördinerend Bevoegd Gezag

De ministers van Verkeer en Waterstaat en VROM nemen het Tracébesluit. Andere besluiten worden genomen door de minister van Economische Zaken, de provinciebesturen van Limburg, Noord-Brabant en Gelderland en het zuiveringschap Limburg (zie hierboven). Namens al deze bevoegde gezagen treedt de minister van Verkeer en Waterstaat op als coördinerend bevoegd gezag.

Startnotitie

De doelstelling van het onderzoek en een globaal voorstel voor de alternatieven zijn uitgewerkt in een informatieve notitie, de Startnotitie genoemd. In de Startnotitie is beschreven welke alternatieven voor verdere uitwerking in aanmerking komen. De alternatieven hebben verschillende gevolgen voor aspecten als grond- en oppervlaktewaterstanden, natuur en landschap, verkeer en vervoer, etc. De Startnotitie geeft aan welke aspecten in het onderzoek worden betrokken.

Daarbij ligt het accent op de gevolgen voor het milieu.

Door de bevoegde gezagen dienen richtlijnen te worden vastgesteld die aangeven aan welke eisen de Trajectnota/MER dient te voldoen. Bij de vaststelling van deze richtlijnen wordt rekening gehouden met de resultaten van de inspraak.

Tervisielegging

Van 16 oktober tot en met 24 november 1995 kunt u de Startnotitie tijdens kantooruren inzien op de hierna genoemde plaatsen.

De gemeentehuis van de gemeenten

Ammerzoden, Arcen en Velden, Beek, Beesel, Belfeld, Bergen, Beuningen, Born, Boxmeer, Broekhuizen, Cuijk, Echt, Eijsden, Geleen, Gennep, Grave, Grubbenvorst, Haalen, Hedel, Heel, Heerwaarden, 's-Hertogenbosch, Heumen, Heusden, Kessel, Lith, Maasbracht, Maasbree, Maasdriel, Maastricht, Meerlo-Wanssum, Meerssen, Mook en Middelaar, Nijmegen, Oss, Ravenstein, Roermond, Roggel en Neer, Stein, Susteren, Swalmen, Tegelen, Thorn, Venlo, Vierlingsbeek, West Maas en Waal en Wijchen.

De kantoren van de waterschappen

Zuiveringschap Limburg, M. Theresialaan 99, Roermond
Waterschap Roer en Overmaas, Parklaan 10, Sittard
Waterschap Peel en Maasvallei, 3 Decemberringel 46, Venlo
Waterschap de Maasland, Raadhuislaan 30, Oss
Polderdistrict Groot Maas en Waal, Kerkeland 9, Druten
Zuiveringschap Rivierland, Prinses Beatrixlaan 25, Tiel.

De provinciehuis van de provincies

Limburg, Limburglaan 10, Maastricht
Noord-Brabant, Brabantlaan 1, Den Bosch
Gelderland, Markt 11, Arnhem

De kantoren van Rijkswaterstaat

Directie Limburg, François de Veyestraat 6, Maastricht
Directie Noord-Brabant, Waterstraat 16, Den Bosch
Directie Oost-Nederland, Gildemeestersplein 1, Arnhem
Dienstkring Maastricht-Maas, Limburglaan 10, Maastricht
Dienstkring Roermond-Maas, Slachthuisstraat 59, Roermond
Dienstkring Nijmegen-Maas, Spoorstraat 4-6, Nijmegen
Hoofddirectie van de Waterstaat, Johan de Wittlaan 3, Den Haag.

Als de bovenstaande tijden en plaatsen u onvoldoende mogelijkheden bieden om de Startnotitie in te zien, kunt u contact opnemen met Rijkswaterstaat directie Limburg, projectbureau Zandmaas/Maasroute, tel. 043 - 3294558.

Folder

Rijkswaterstaat heeft een folder uitgebracht waarin een korte samenvatting van de Startnotitie en informatie over de procedure en inspraakmogelijkheden is weergegeven.

Deze folder is eveneens verkrijgbaar bij Rijkswaterstaat, projectbureau Zandmaas/Maasroute, tel. 043 - 3294558. Tevens kunt u de folder verkrijgen bij de ter inzage-adressen van de Startnotitie.

Voortichtingsavonden

Tijdens zes informatie-avonden zal Rijkswaterstaat de Startnotitie en de verdere inspraakprocedure toelichten.

Deze avonden worden gehouden:

- op dinsdag 24 oktober 1995 in het Staaergebouw, Maastricht
- op woensdag 25 oktober 1995 in de Oolderhof, Herten, Roermond
- op maandag 30 oktober 1995 in theater de Maaspoort, Venlo
- op dinsdag 31 oktober 1995 in zalencentrum Concordia, Vierlingsbeek
- op dinsdag 7 november 1995 in gebouw Het Gelders End, Hedel
- op woensdag 8 november 1995 in het gemeenschapshuis, Mook

De informatiebijeenkomsten beginnen om 20.00 uur,

de zalen zijn geopend vanaf 19.30 uur.

De Startnotitie en de folder zijn tijdens deze avonden verkrijgbaar.

REACTIES

De minister van Verkeer en Waterstaat stelt een leider in de gelegenheid wensen op het gebied van de inhoud van de trajectnota en het milieu-effectrapport kenbaar te maken.

Dit dient schriftelijk te gebeuren.

Uw opmerkingen over de gewenste inhoud van de trajectnota en het milieu-effectrapport kunt u tot uiterlijk 27 november 1995 richten aan het coördinerend bevoegd gezag:

de Directeur-Generaal van de Rijkswaterstaat
afdeling Integraal Waterbeleid
Postbus 20906
2500 EX DEN HAAG

De minister van Verkeer en Waterstaat
voor deze
de directeur-generaal van de Rijkswaterstaat,

ir. G. Blom

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Rijkswaterstaat directie Limburg

Besluiten en bevoegde instanties:

Tracébesluit	de minister van VROM en de minister van V&W (coördinerend bevoegd gezag)
vergunningverlening in het kader van de Rivierenwet en/of de Ontgrondingenwet	de minister van V&W en de provincie Limburg, Gelderland en/of Noord-Brabant
vaststelling leidingtracé	de minister van Economische Zaken en betrokken provincie dan wel gemeenten
vergunningverlening in het kader van de Wm en/of de Wvo	de provincies Limburg, Gelderland en/of Noord-Brabant en/of de minister van V&W en/of het betrokken waterschap en/of zuiveringschap

Categorie Besluit m.e.r.: 3.2 en 3.3, 8.2, 16.1 en 18.3

Activiteit: In de trajectstudie Zandmaas/Maasroute worden maatregelen uitgewerkt, die enerzijds leiden tot verlaging van de hoogwaterstanden op de Maas bij hoge afvoeren (conform het advies van de Commissie Watersnood Maas, de zogenaamde Commissie Boertien II) en anderzijds leiden tot een verbetering van de veiligheid, vlotheid en vaarwegcapaciteit voor de scheepvaart op de gehele Maasroute. De Zandmaas betreft de Maas tussen Linne en Hedel. De Maasroute betreft het traject Eijsden-Weurt/Hedel, met inbegrip van het Julianakanaal, het Lateraalkanaal en het Maas-Waalkanaal, maar exclusief de Grensmaas.

De maatregelen in het kader van de Zandmaas betreffen het uitdiepen van het zomerbed met enkele meters, in combinatie met maatregelen in het winterbed (zoals de aanleg van nevengeulen of afgraving van delen van het winterbed).

Mogelijke maatregelen in het kader van de Maasroute zijn het verruimen van enkele Maasbochten, het aanpassen van negen sluis-complexen, het verbreden en verdiepen van het Julianakanaal en het verhogen van het zomerpeil.

De m.e.r.-plicht vloeit voort uit de volgende concrete activiteiten:

- de vergroting van de hoofdvaarweg en de verlegging van de hoofdvaarweg zijnde een rivier (3.2 en 3.3);
- de winning van oppervlaktedelfstoffen (16.1);
- de inrichting van een of meerdere depots voor verontreinigde baggerspecie (18.3);
- de verlegging van enkele hoofdtransportleidingen (8.2).

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 16 oktober 1995

richtlijnenadvies uitgebracht op: 19 december 1995

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	951017	Dr. W.F.A. Heemskerk	Echt	951121
2.	951029	mr. R.M.L.M. Magnée	Horn	951121
3.	951101	N.V. Elektriciteitsproduktie Maatschappij Zuid-Nederland EPZ	Eindhoven	951121
4.	951108	Vereniging Das & Boom	Beek-Ubbergen	951121
5.	951110	Jachthaven Camping Eldorado	Plasmolen Mook	951121
6.	951108	C.W.J. Baron de Weichs de Wenne	Geijsteren	951121
7.	951108	Waterschap Roer en Overmaas	Sittard	951121
7a	951113	idem	idem	951129
8.	951113	Waterschap Peel en Maasvallei	Venlo	951129
9.	951113	NV Maatschappij voor Elektriciteit en Gas Limburg (MEGA Limburg)	Maastricht	951129
10.	951116	Burgemeester en wethouders van de gemeente Maasbree	Maasbree	951129
11.	951116	Milieugroep Roermond	Roermond	951129
12.	951120	Polderdistrict Groot Maas en Waal	Druten	951129
13.	951120	Burgemeester en wethouders van de gemeente Maastricht	Maastricht	951129
14.	951121	Hlswa Vereniging regio Limburg	Edam	951129
15.	951122	F. Bindels	Milsbeek	951204
16.	951123	Koninklijke Landmacht, directie Materieel	Den Haag	951204
17.	951122	A.C.J. Braekman	Grubbenvorst	951204
18.	951123	Niers Verband, der Vorstand	Viersen, Duitsland	951204
19.	951121	N.V. Waterleidingmaatschappij Oost-Brabant	's-Hertogenbosch	951204
20.	951123	B.V. Grint- en Zandexploitatie Maatschappij v/h Gebrs. Smals	Herten	951204
21.	951122	L.G.A. Guffens en A.H.O. Niessen	Herten	951204
22.	951124	Loeff Claeys Verbeke namens Aqua Terra N.V. te Roermond	Rotterdam	951204
23.	951121	SVSM Samenwerkingsverband Visstandbeheer en Sportvisserij Maas	Herten	951204
24.	951123	Koninklijk Nederlands Watersport Verbond (KNWV)	Bunnik	951204
25.	951122	DSM Limburg bv, Bestuurseenheid Arbo & omgeving	Geleen	951204
26.	951120	Vereniging 'Stop Wateroverlast Meers e.o.'	Meers	951204
27.	951124	Vereniging van leidinggeleiders in Nederland (Velin)	Groningen	951204
28.	951123	Nederlandse vereniging van regionale industriezand- en grindproducenten (NEVRIP)	Arnhem	951204
29.	951124	N.V. Nederlandse Gasunie	Groningen	951204

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
65.	951115	NS Railinfrabeheer	Eindhoven	951204
66.	951128	Wereld Natuur Fonds (WWF Nederland)	Zeist	951207
67.	951122	Burgemeester en wethouders van de gemeente Boxmeer	Boxmeer	951207
68.	951123	Advies en management BUREAU voor DELFSTOFFEN b.v.	Nijmegen	951207
69.	951120	Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Staats- bosbeheer, Regio Peel en Maas	Roermond	951204
70.	951122	Kreis Viersen, der Oberkreisdirektor	Viersen, Duitsland	951212
71.	951124	J. Halje, voorzitter Nederlandse Genootschap van Insprekers	Diemen	951212